

Սևանա լճի գործողությունների պլանի իրականացում

Սևանա լճի մակարդակը 01.05.2019թ դրությամբ կազմել է 1900.55մ, ինչը 2018թ. նույն օրվա դրությամբ (1900.62մ) նվազել է 0.07մ-ով:

Սևանա լճից ոռոգման նպատակով ջրի բացթողումները սկսվել են 2018 թվականի ապրիլի 18-ին և ավարտվել են հոկտեմբերի 24-ին: Բացթողնված ջրաքանակը կազմել է 200,623 մլն.մ³ ՀՀ կառավարության 02.06.2018թ «Ոռոգման նպատակով 2018թ Սևանա լճից ջրառի մասին» N436–Ա որոշմամբ սահմանված մինչև 170 մլն.մ³ ջրառի չափաքանակին համապատասխան և ՀՀ կառավարության 29.08.2018թ «Սևանա լճի էկոհամակարգի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման և օգտագործման միջոցառումների տարեկան ու համալիր ծրագրերը հաստատելու մասին» ՀՀ օրենքում լրացումներ կատարելու համար ՀՕ-373-Ն սահմանված լրացուցիչ մինչև 40 մլն.մ³:

2017 թվականի բացթողումներն ավարտվել են սեպտեմբերի 14-ին, իսկ ջրաքանակը կազմել է 266,757 մլն.մ³: 2017թ-ին բացթողնված ջրաքանակը 73,194 մլն.մ³-ով պակաս է 2018թ-ի նույն օրվա համեմատությամբ:

• 2018թ-ի Սևանի տարեկան ծրագրով նախատեսված միջոցառումների կատարում

2018 թվականի դեկտեմբերի 21-ի դրությամբ Սևանա լճի մակարդակը կազմել է 1900.41մ, ինչը 2002 թվականի հունվարի 1-ի համեմատությամբ (1896.32մ) 4,09մ-ով ավել է և փաստացի 0.42 մ-ով գերազանցվել է <<Սևանա լճի էկոհամակարգի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման և օգտագործման միջոցառումների տարեկան ու համալիր ծրագրերը հաստատելու մասին>> ՀՀ օրենքով նախատեսված լճի մակարդակի բարձրացման տեմպերի հաշվարկային ցուցանիշը` 3.67մ (տարեկան 0.216մ):

«Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի կառավարման համա կարգի բարելավում

1) Սևանա լճի և նրա ջրհավաք ավազանի գետերի ջրերի աղտոտվածության մոնիթորինգի իրա կանացում, միջոցառումների մշակում

«Շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի և տեղեկատվության կենտրոն» ՊՈԱԿ-ը «Շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի և տեղեկատվության կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի պետական ծրագրի շրջանակներում իրականացրել է Սևանա լճի և նրա ջրհավաք ավազանի գետերի ջրերի աղտոտվածության մոնիթորինգ:

Սևանա լճի ջրի որակի մոնիթորինգ հունիս ամսին: Լճի ջրի որակի ուսումնասիրության համար վերցվել են փորձանմուշներ ինչպես լճի մակերեսից, այնպես էլ խորքային շերտերից` 2, 5, 10, 20, 30մ խորություններից, որոնցից յուրաքանչյուրում որոշվել է միջին հաշվով 40-ական ցուցանիշ: Ընդհանուր առմամբ որոշվել է ջրի քիմիական որակի 2000 ցուցանիշ:

Սևանա լիճ թափվող գետերի հիդրոքիմիական մոնիթորինգ`

Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածքի 10 գետի (Ձկնագետ, Մասրիկ, Սոթք, Կարճաղբյուր, Վարդենիս, Մարտունի, Արգիճի, Ծակքար, Շողվակ, Գավառագետ) և Արփա-Սևան թունելի 19 մոնիթորինգային դիտակետից 2018թ.-ին վերցվել է ջրի 119 փորձանմուշ: Ընդհանուր առմամբ որոշվել է 4575 ջրի որակի ցուցանիշ:

Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածքի որակի մոնիթորինգի արդյունքում ստացված տվյալները վերլուծվել և ամփոփվել են «Շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի և տեղեկատվության կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի ամենամսյա տեղեկագրերում, եռամսյակային տեղեկագրերում, հանձնվել համապատասխան կազմակերպություններին և հրապարակվել

ՊՈԱԿ-ի պաշտոնական ինտերնետային կայքում (www.armmonitoring.am), իսկ 2018թ. մայիսի Սևանա լճի ջրի որակի մոնիթորինգի ծավալուն արդյունքները գտնվում են բնապահպանության նախարարությունում:

ԳԱԱ ԿՀԷԳԿ Հիդրոէկոլոգիայի և ձկնաբանության ինստիտուտ

2018թ. իրականացվել են Սևանա լիճ թափվող հիմնական գետերի՝ Ձկնագետ, Գավառագետ, Լիճք, Արգիճի, Վարդենիս, Կարճաղբյուր և Մասրիկ, ձկնաբանական ուսումնասիրություններ:

2) Սևանա լճում և նրա ջրհավաք ավազանում հիդրոկենսաբանական և հիդրոօդերևութաբանական մոնիթորինգի իրականացում

Արտակարգ իրավիճակների նախարարություն՝ Հայպետհիդրոմետ ծառայության կողմից իրականացվել է **Սևանա լճում և նրա ջրհավաք ավազանում հիդրոօդերևութաբանական մոնիթորինգ**՝ կատարվել են լճի ջրի մակարդակի, ջերմաստիճանի, թափանցիկության, սառցային երևույթների և գոլորշացման դիտարկումներ, գետերով, Արփա-Սևան ջրատարով Սևանա լիճ մուտք գործած և ոռոգման նպատակով լճից բաց թողնված ջրաքանակների հաշվառում:

Ամիսը մեկ անգամ, էքսպեդիցիոն կարգով, լճի հայելու ֆիքսված կետերում ստանդարտ խորությունների վրա կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի, ալիքի բարձրության ու ջրի թափանցելիության չափման աշխատանքներ: Սևանա լճի ավազանի 2 կայաններում (Մարտունի, Վարդենյաց) շուրջօրյա, 4 ժամը մեկ անգամ կատարվել են գոլորշիացման դիտարկումներ: Սևանա լճի 4 դիտակետերում (Սևան, Շորժա, Կարճաղբյուր, Մարտունի) յուրաքանչյուր 12 ժամը մեկ կատարվել է լճի մակարդակի և ջերմաստիճանի դիտարկումներ: Համապատասխան ժամանակահատվածում հնգօրյա կտրվածքով ամեն օր՝ սառցային երևույթների դիտարկումներ: Իրականացվել է տեղեկատվական ապահովում և ծառայությունների մատուցում շահագրգիռ նախարարություններին, պետական ու տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին և այլ կազմակերպություններին:

Սևանա լճի ջրային հաշվեկշռի վերաբերյալ տրամադրվել է ամսական տեղեկատվություն, իսկ Սևանա լճի մակարդակի, Արփա-Սևան ջրատարով Սևանա լիճ մուտք գործած ջրի քանակի և Սևանա լճից ջրի բաց թողումների քանակի վերաբերյալ ամենօրյա տվյալներ: Մարտի երրորդ տասնօրյակում հանրապետության ղեկավար մարմիններին և այլ կազմակերպություններին տրամադրվել է Սևանա լճի մակարդակի կանխատեսում 2018թ. հուլիսի 1-ի և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի համար, ինչպես նաև զարնանային վարարումների ընթացքում գետային ներհոսքի կանխատեսում: Պայմանավորված «Սևանա լճի էկոհամակարգի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման և օգտագործման միջոցառումների տարեկան ու համալիր ծրագրերը հաստատելու մասին» ՀՀ օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի ընդունմամբ, ինչպես նաև սեզոնային հիդրոօդերևութաբանական պայմանների կանխատեսմամբ վերանայվել է 2018 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Սևանա լճի մակարդակի փոփոխության կանխատեսումը և տրվել է ճշգրտում:

Իրականացվել է տեղեկատվական ապահովում և ծառայությունների մատուցում շահագրգիռ նախարարություններին, պետական ու տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին և այլ կազմակերպություններին:

2. Սևանա լճի ջրհավաք ավազանի բնապահպանական և բնօգտագործման գործառույթների կատարելագործման միջոցառումներ

2.1 Սևանա լճի շրջակայքում ջրածածկման ենթակա տարածքներում անտառմաքրման աշխատանքների իրականացում, ափամաքման աշխատանքների կազմակերպման նոր մեխանիզմների ներդրում

Բնապահպանության նախարարություն

Պայմանավորված Սևանա լճի ջրածածկ անտառտնկարկների 2018-2022 թվականներին մաքրման ենթակա տարածքների վերաբերյալ բնապահպանության նախարարության սկզբունքների և մոտեցումների վերանայմամբ՝ ծովի մակերևույթից 1901.5 մետր նիշից ներքև ջրածածկ տարածքների մաքրման առաջնահերթությամբ, ինչպես նաև այդ նպատակով 2018

թվականի հուլիսի 10-ին կնքված «ՀՀ-ԲՆ-ԲՄ-ԱՇՁԲ-18/01» ծածկագրի պայմանագրով նախատեսված որոշ տարածքների քարտեզագրական նյութերի ավելի քան 20 տոկոսով համընկնումներով նախկինում նաքրված տարածքների հետ, լուծվել են «2018-2022 թվականների ժամանակահատվածի կարիքների համար՝ Սևանա լճի ջրածածկ անտառտնկարկների մաքրման աշխատանքների» ձեռքբերման նպատակով 2018 թվականի հուլիսի 10-ին բնապահպանության նախարարության և «Ճամբարակի ՃՇՇՁ» ԲԲԸ-ի միջև կնքված «ՀՀ-ԲՆ-ԲՄ-ԱՇՁԲ-18/01», Սևանա լճի ջրածածկ անտառտնկարկների մաքրման աշխատանքների հեղինակային հսկողության ծառայությունների մատուցման նպատակով 2018 թվականի ապրիլի 11-ին բնապահպանության նախարարության և քաղաքացի Անդրանիկ Ղուլիջյանյանի միջև կնքված «ՀՀ-ԲՆ-ԾՁԲ-18/28» և Սևանա լճի ջրածածկ անտառտնկարկների մաքրման աշխատանքների տեխնիկական հսկողության ծառայությունների մատուցման նպատակով 2018 թվականի մայիսի 11-ին բնապահպանության նախարարության և «ԳԱՍ շենքերի և կառույցների տեխնիկական հսկողություն» ՍՊԸ-ի միջև կնքված «ՀՀ-ԲՆ-ԳՀ-ԾՁԲ-18/29» ծածկագրերով պայմանագրերը և այդ նպատակով 2018 թվականի պետական բյուջեով նախատեսված ֆինանսական միջոցները ՀՀ կառավարության 2018 թվականի դեկտեմբերի 13-ի «Հայաստանի Հանրապետության 2018 թվականի պետական բյուջեում վերաբաշխում, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2017 թվականի դեկտեմբերի 28-ի N 1717-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ ու լրացումներ կատարելու և Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության նախարարությանը գումար հատկացնելու մասին» N 1452-Ն որոշման համաձայն նպատակաուղղվել են՝

- 30000.0 մլն դրամը որպես դրամաշնորհ հատկացվել է «Դիլիջան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ին՝ մեկ հատ հատուկ բեռնատար ամենագնաց ավտոմեքենա ձեռք բերելու նպատակով,
- 73542.0 մլն դրամը որպես դրամաշնորհ հատկացվել է «Շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի և տեղեկատվության կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին կազմակերպությանը պատկանող 539.1 քառ. մետր տարածքում տեղակայված կենտրոնական լաբորատորիայի վերակառուցման նպատակով,
- 12720.0 մլն դրամ ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդ՝ հետագայում նախարարության առաջնահերթություններից և կարևորություններից ելնելով այլ ծրագրերին ուղղելու պայմանով:

2.2 Սևանա լճի շրջակայքում նոր անտառշերտի հիմնում

Բնապահպանության նախարարություն «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի 40-ամյա հոբելյանին նվիրված միջոցառումների շրջանակներում՝ Մարտունու մասնաճյուղի Երանոսի տեղամասում իրականացվել է 1.0 հա մակերեսով սոճիների պուրակի հիմնում, որի համար որպես տնկանյութ օգտագործվել է «Սևան» ազգային պարկի տարածքի բնական վերաճից ստացված 4-5 տարեկան տնկիներ: Մարտունու մասնաճյուղի Մարտունու տեղամասում տեղի է ունեցել 5 հա մակերեսով անտառտնկում, որն ամբողջությամբ իրականացվել է «Սևան» ազգային պարկի տարածքում հիմնված տնկարանային տնտեսությունում աճեցված 1 տարեկան բարդի տեսակի ծառերի տնկիներով:

Սևանի մասնաճյուղի Ախթամար տեղամասում՝ «Հայ-բելառուսական բարեկամության անտառի» հիմնման ծրագրի շրջանակներում «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի կողմից իրականացվել է 9.95 հա մակերեսով ծառատունկ, ինչպես նաև իրականացվել են ծառատունկի համար անհրաժեշտ նախապատրաստական աշխատանքներ՝ տարածքի ցանկապատում, ակոսների պատրաստում, սարքավորումների ձեռքբերում: Որպես տնկանյութ օգտագործվել են 1 տարեկան սոճենու տնկիներ, որոնք տրամադրվել են Բելառուսի Հանրապետության կողմից: Ամռանը տնկարկում «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի կողմից իրականացվել են խնամքի աշխատանքներ, իսկ նոյեմբեր ամսին կատարվել են լրացման աշխատանքներ՝ տնկվել է 7000 հատ սոճենու ծառեր՝ պարկի տարածքի բնական վերաճից, ևս 700 հատ բարդի տեսակի ծառեր տնկվել են ցանկապատի երկայնքով: Որպես տնկանյութ ծառայել են «Սևան» ազգային պարկի տարածքի բնական վերաճից ստացված 2-3 տարեկան սոճենիներ և Մարտունու մասնաճյուղի տնկարանում աճեցված բարդու տնկիներ:

Անտառների հրդեհաանվտանգության և սանիտարական վիճակի բարելավման նպատակով 2018թ. ընթացքում «Սևան» ազգային պարկի Սևանի, Վարդենիկի, Նորատուսի և Մարտունու մասնաճյուղերում իրականացվել են նաև քամատապալ, ծյունակոտոր, չորացած,

ջրի մեջ տապալված և տապալման եզրին գտնվող ծառերի սանիտարական հատման աշխատանքներ:

2.3 Սևանա լճի շրջակայքում ջրածածկման ենթակա տարածքներում ջրի տակ մնացած շինությունների ու ենթակառուցվածքների մաքրման աշխատանքների իրականացում

Բնապահպանության նախարարություն «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի կողմից 2018թ. պետական բյուջեի միջոցների հաշվին Սևանա լճի շրջակայքում ջրածածկման ենթակա տարածքներում ջրի տակ մնացած շինություններ և ենթակառուցվածքներ չեն ապամոնտաժվել: ԳԱԱ Սևանա լճի պահպանության փորձագիտական հանձնաժողով իրականացրել է Սևանա լճի էկոհամակարգի բնական ռեսուրսների պահպանման, վերականգնման, վերարտադրության և օգտագործման վերաբերյալ նախարարությունների, գերատեսչությունների, մարզպետարանների և ՓԲԸ-ի կողմից ներկայացված ծրագրերի, նախագծերի և տեխնիկատնտեսական առաջարկությունների փորձագիտական եզրակացություններ: Կազմակերպվել է 13 նիստ և համապատասխան արձանագրությունները (30 թերթ) ներկայացրել է բնապահպանության նախարարություն:

2.4 Սևանա լճի և դրա ջրհավաք ավազանում կենդանական ռեսուրսների հաշվառում, օգտագործ ման թույլատրելի չափաբանակների սահմանում, ձվադրավայր հանդիսացող հիմնական գետերում ձկան վերարտադր ման պայմանների ուսումնասիրում, բնական ձվադրավայրերի առկա վիճակի գնահատում, վերականգնման ուղիների մշակում

Բնապահպանության նախարարության և ԳԱԱ կենդանաբանության և հիդրոէկոլոգիայի գիտական կենտրոնի միջև 2018թ. ապրիլի 16-ին կնքվել է «Սևանա լճում և դրա ջրհավաք ավազանում ձկան և խեցգետնի պաշարների հաշվառման աշխատանքների» կատարման պետական գնման պայմանագիրը (NՀՀ-ԲՆ-ՊԸԱԶԶԲ-18/02):

ԳԱԱ կենդանաբանության և հիդրոէկոլոգիայի գիտական կենտրոնի կողմից մշակվել և բնապահպանության նախարարության կողմից հավանության է արժանացել «Սևանա լճում և դրա ջրհավաք ավազանում ձկան և խեցգետնի պաշարների հաշվառման աշխատանքներ» ծրագրի շրջանակներում նախատեսվող գիտական որսի ժամանակացույցը:

ԳԱԱ «Կենդանաբանության և հիդրոէկոլոգիայի գիտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից սույն թվականի դեկտեմբերի 18-ին ներկայացվել է ավարտական հաշվետվություն (66 թերթ):

ԳԱԱ ԿՀԷԳԿ հիդրոէկոլոգիայի և ձկնաբանության ինստիտուտ

2018թ. նոյեմբերի 7-9 ժամանակահատվածում իրականացվել է ծավալուն ձկնաբանական հետազոտություններ, գրանցվել են ինչպես ձկնատեսակների հորիզոնական այնպես էլ ուղղահայաց բաշխումները: Սարքի արտածման համակարգը արձանագրել է նաև ձկան առանձնյակների և հանդիպող վտառների չափերը: Տվյալների մշակումը և քարտեզագրումը իրականացվել է SPSS statistics 22, BaseCamp և ArcGIS 10.6 ծրագրային փաթեթների միջոցով: Արձանագրված քանակական ցուցանիշների մաթեմատիկական- վիճակագրական վերլուծությունների և ԱՏՀ միջոցով արդյունքների ինտերպոլյացիայի հիման վրա կատարվել է ընդհանուր ձկնային պաշարների գանգվածային գնահատում:

Հաշվի առնելով սիգի սեզոնային միգրացիայի առանձնահատկությունները, առավել մանրակրկիտ հետազոտվել է լճի պելագիալի գոտին:

Վիճակագրական վերլուծությունների հիման վրա կատարվել է կենսազանգվածի հորիզոնական բաշխման մոդելավորում: Այս ժամանակահատվածում սիգն ավելի մեծ կուտակումներ է ունեցել Փոքր Սևանի արևմտյան գոտում (Նորավանք-Այրիվանք) և Մեծ Սևանի հարավային հատվածի կենտրոնական գոտում: Տվյալների վիճակագրական վերլուծությունից պարզվել է, որ հետազոտությունների ժամանակահատվածում ձկները հանդիպել են 2մ-ից մինչև 47մ խորությունների միջակայքում, ընդ որում, ձկները գրեթե հավասար մասնաբաժիններով կուտակված են եղել 10-30մ խորություններում, ինչը բնորոշ է սիգին տվյալ ժամանակահատվածում: Ձկների տարածական բաշխման վերլուծությունը Փոքր Սևանի և Մեծ Սևանի համար ցույց է տալիս, որ նոյեմբերի սկզբին ընդհանուր ձկնային պաշարների հարաբերակցությունը 1:2.4 է ի օգուտ Մեծ Սևանի, սակայն Փոքր Սևանում միջին խտությունը 1հա տարածքի համար մոտ 3կգ ավելի մեծ է:

Սևանա լճի ջրհավաք ավազանի գետերում օտարածին ձկնատեսակների ուսումնասիրություն և էկոհամակարգի վրա ազդեցության գնահատում:

2018թ. կատարված հետազոտությունների ժամանակ Սևանա լճի ջրհավաք գետում հանդիպել են **2 օտարածին ձկնատեսակ՝ արևելյան տառեխիկ և արծաթափայլ կարաս:**

Արևելյան տառեխիկի առանձնյակներ հանդիպել են Չկնագետ, Արգիճի, Վարդենիս և Մասրիկ գետերում, իսկ արծաթափայլ կարասի առանձնյակներ՝ Չկնագետ և Արգիճի գետերում: Սևանի ավազանի գետեր ներթափանցած արևելյան տառեխիկը գետերում հանդիսանալով դոմինանտ կամ սուպերդոմինանտ տեսակ, ոչ միայն զբաղեցնում է արժեքավոր և տեղաբնակ ձկնատեսակների էկոլոգիական խորշերը, այլև սնվում է արժեքավոր ձկնատեսակների կողակի, բեղաձկան, իշխանի ձկների և մանրաձկների կերով հանդիսանալով վերջիններիս համար կերային մրցակից:

Խեցգետնաբանական հետազոտություններ:

Կատարվել են Փոքր Սևանի՝ Շորժա, Քաղաքային Լողափ, Հայրավանք, Նորաշեն, Լճափ, Բերդկունք, Ծովագյուղ և Մեծ Սևանի՝ Նորատուս, Ծովակ, Նորակերտ, Մարտունի, Ջիլ, Արտանիշ, Կիճք, Դրախտիկ, Ծափաթաղ, Արծվանիստ դիտակետերում: Արդյունահանման ազդեցությունը Սևանա լճի երկարաչանջ խեցգետնի պոպուլյացիայի վրա գնահատելու նպատակով 2018թ. կատարվել է տարբեր որսամիջոցներով իրականացված որսի չափատարիքային կառուցվածքի հետազոտություն: Սևանա լճում երկարաչանջ խեցգետնի արդյունահանման գործընթացը չինական ծալովի և զսպանակաձև խեցգետնորսիչներով շարունակվել է: Պասիվ որսագործիքների կիրառությունը խեցգետնի պոպուլյացիայի վրա խիստ բացասաբար է անդրադարձել: Ջսպանակավոր խեցգետնորսիչներով կատարված որսի արդյունքում ոչ արդյունագործական կենդանիների մասնաբաժինը 2017թ. կազմել է մոտ 22%, 2018-ին այն աճել է հավասարվելով 38%, չինական ծալովի խեցգետնորսիչներով կատարված որսի արդյունքում 2017թ.-ին ոչ արդյունագործական չափի՝ մինչև 9սմ երկարությամբ կենդանիները կազմել են որսաբաժնի 46.7%-ը (միջին ցուցանիշ), իսկ 2018թ. այդ ցուցանիշը հավասարվել է 56%: Նման որսագործիքներով խեցգետնի արդյունահանման արդյունքում պոպուլյացիան գրկվում է համալրման և վերականգնման հնարավորությունից, որի հետևանքով տարեցտարի խորանում է արդյունագործական պաշարների խզման վտանգը: 2018թ. խեցգետնաբանակա հետազոտությունները ցույց են տալիս, որ լճում շարունակվում է երկարաչանջ խեցգետնի պաշարների կրճատման միտումը: Խեցգետնի արդյունագործական պաշարը Սևանա լճում 2017թ. կազմել է 2600տ, **2018թ. այն ավելի ցածր է՝ 2312 տ :**

Խեցգետնի թվաքանակի կրճատման պատճառներից է նաև խեցգետնի պոպուլյացիայում ժանգախտ հիվանդության տարածումը: Սակայն խեցգետնի պաշարների շարունակական կրճատումը հիմնականում վատ կառավարվող որսի արդյունք է: 2018թ. Սևանա լիճը խեցգետնաարդյունավետության ցուցանիշներով դասվում է միջին արդյունավետության լճերի շարքում: Սևանա լճի խեցգետնի պոպուլյացիայի վիճակը տարեցտարի վատանում է: Վերոհիշյալ հիդրոբիոտի արդյունագործական պաշարների խզումը կանխելու նպատակով պետք է ձեռք առնել հրատապ միջոցառումներ՝

- Սևանա լճում արգելել խեցգետնի որսը չինական ծալովի և զսպանակաձև խեցգետնորսիչներով ու թարփերով, թույլատրելով որսը միայն կասպիական խեցգետնորսիչներով և ցանցերով:

- արգելել ոչ արդյունագործական չափի կենդանիների որսը, վաճառքը երկրի ներսում և արտահանումը երկրի սահմաններից դուրս,

- արգելել մի ջրամբարից մեկ այլ ջրամբար խեցգետնիների տարաբնակեցումը,

- ակտիվ պայքար մղել որսի կարգը խախտողների դեմ: Խստացնել տույժերի և տուգանքների համակարգը,

- խեցգետնի որսի արգելք սահմանել նրա բազմացման ամենախնտենսիվ շրջանում՝ հունիս-օգոստոս ժամանակահատվածում,

- հիմք ընդունելով Սևանա լճում խեցգետնի արդյունագործական պաշարների կրճատման միտումը, **2019թ. համար խեցգետնի թույլատրելի որսաչափ սահմանել 350տ:**

Խոշոր ջրային էկոհամակարգերի համար խեցգետնի ընդհանուր զանգվածի գնահատական չի տրվում, քանի որ հետազոտությունների արդյունքները հիմնվում են արդյունահանման տվյալների վրա, որոնք առնչվում են պոպուլյացիայի միայն արդյունագործական մասին: Ընդհանուր զանգվածի գնահատման համար կարևոր է իմանալ տարբեր տարիքային խմբերի բնական մահացությունը, ինչը խոշոր ջրամբարներում գործնականորեն անհնարին է որոշել: Իսկ այլ ջրամբարների ցուցանիշները Սևանա լճի համար կիրառելի չեն: Իրականացված խեցգետնաբանական հետազոտությունների ընթացքում **Սևանա լճի գետերում երկարաչանջ խեցգետին չի հայտնաբերվել:**

Իրականացվել է Սևանա լճի ջրհավաք ավազանի գետերում էնդեմիկ ձկնատեսակների բնական ձվադրավայրերի ուսումնասիրություն, դրանց առկա վիճակի գնահատում: Սևանա լճի ավազանի բնական ձվադրավայրերի վիճակի գնահատման նպատակով հետազոտություններ են իրականացվել նաև լիճ թափվող Մասրիկ, Կարձաղբյուր (Մաքենիս), Վարդենիս, Արգիճի, Լիճք, Գավառագետ և Ջկնագետ գետերում: Հետազոտվել են սննդային շղթայի այն օղակները, որոնք անմիջականորեն արտացոլում են գետերի էկոլոգիական վիճակը և պայմանավորում են ձկան աճի, վերարտադրման և սննդառության առանձնահատկությունները: